

БОГАЧОВА

Ася Володимирівна
ioni777.ab@gmail.comк.е.н., доцент, Київський
національний лінгвістичний
університет,

УДК 338.1

ЛОГІСТИКА ФОРМУВАННЯ ТРАНСФЕРТНИХ ЦІН НА ВИРОБНИЧИХ
ПІДПРИЄМСТВАХLOGISTICS OF TRANSFER PRICES FORMATION AT THE INDUSTRIAL
ENTERPRISES

Стаття присвячена визначенню змісту і суті трансфертних цін, як однієї з функцій виробничої логістики. Розглянуто можливість формування логістичної системи трансфертного ціноутворення при управлінні внутрішніми матеріальними потоками виробничого підприємства.

* * *

Статья посвящена определению содержания и сути трансфертных цен, как одной из функций производственной логистики. Рассмотрена возможность формирования логистической системы трансфертного ценообразования при управлении внутренними материальными потоками производственного предприятия.

* * *

The article is devoted to determining the content and essence of transfer prices as one of the functions of industrial logistics. Introduction: organizing of internal logistic system, expect the analyze of the nature of the production cycle, type of production, the system of supplying the main production and supplying material resources to the workplaces, the system of norms, Purpose: the main goal of transfer pricing is to maximize the company's total profit. Transfer prices are necessary for the organization of commercial settlement between the competing divisions of the firm. Results: the possibility of using the "Profit split method" system in relation to the workshop centers of costs in the case of the sequential processing of labor objects, adherence to the principle of proportionality between workshop stages of processing and single-name-production is considered. This type of analysis of the "cost-volume-profit" relationship is one of the most effective means of planning and forecasting the activities of an enterprise. Transfer prices for products transferred from the shop to the workshop can be determined either on the basis of only direct variable costs or on the basis of full cost accounting. The first approach corresponds to the basic principles and content of the "direct-costing" system; the second - provides correspondence with the definition of wholesale prices of the enterprise for marketable products, which corresponds to the currently accepted system of accounting for production units at domestic enterprises and the unity of methodological approaches to determining performance indicators of production departments and the enterprise as a whole It helps business leaders to identify the optimal proportions between variables and constant costs, price and volume of sales. Conclusion: the possibility of forming a logistics system for transfer pricing in the management of internal material flows of a production enterprise is considered. Logistical decisions in relation to a factor of pricing usually render direct influence on achievement by the enterprise of the strategic purposes put by a management from the conditions dictated by the competitive environment. Purposeful management of the "cost-price" mechanism, the rapid change in their ratio under changing business conditions will increase the potential for profit formation of the enterprise.

Ключові слова: виробнича логістика, трансфертні ціни, багатостадійне виробництво, матеріальний потік, витрати

Ключевые слова: производственная логистика, трансфертные цены, многостадийное производство, материальный поток, затраты

Keywords: production logistics, transfer prices, multi-stage production, material flow, costs

ВСТУП

Основними функціями виробничої логістики є забезпечення якісного, своєчасного і комплектного виробництва продукції відповідно до господарських договорів, скорочення виробничого циклу і оптимізація витрат на виробництво. Її завдання стосуються управління внутрішніми матеріальними потоками підприємства.

Сучасне промислове виробництво включає виробничо-технологічні підрозділи, які здійснюють виробництво напівфабрикатів, деталей, компонентів, складальних одиниць з вихідної сировини і матеріалів, а потім складання готової продукції з цих елементів, так і велика кількість допоміжних підрозділів, які об'єднує «інфраструктура» виробництва [4].

При організації на виробництві внутрішньої логістичної системи необхідно проаналізувати особливості

підприємства, характер виробничого циклу, його тип виробництва, систему постачання основного виробництва і подачі матеріальних ресурсів на робочі місця, систему норм, параметри ефективності використання ресурсів [2].

МЕТА РОБОТИ

Оптимізація витрат на виробництво, як функція виробничої логістики, може бути реалізована за допомогою трансфертного ціноутворення. Основна мета трансфертного ціноутворення – максимізація загального прибутку фірми. Трансфертні ціни необхідні для організації комерційного розрахунку між змагаються підрозділами фірми. З їх допомогою не тільки виробляється вартісна оцінка продукції, що реалізується всередині підприємства, а й розподіл і віднесення загального результату діяльності підприємства на окремі структурні підрозділи.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених, матеріали періодичних видань, ресурси Internet.

Для оцінки трансфертного ціноутворення на промислових підприємствах із послідовним процесом виробництва було використано метод пропорційного розподілу прибутку (Profit split method).

Сутність даного методу полягає у визначенні частки прибутку окремого філіалу до валового прибутку підприємства у цілому і порівнянні її з прибутковістю, яку мала б незалежна компанія, що виконує аналогічні функції.

РЕЗУЛЬТАТИ

Розглянемо можливість застосування системи «Profit split method» стосовно до цеховим центрам витрат при послідовній обробці предметів праці, дотримання принципу пропорційності між цеховими стадіями обробки і одно-номенклатурному виробництві.

Послідовний процес виробництва включає ряд стадій, що здійснюються, залежно від технологічних особливостей та виробничої структури, послідовно або послідовно-паралельно [3, с. 43].

Витрати виробництва товарної продукції являють собою процес послідовної акумуляції витрат всіх попередніх стадій виробництва продукції. Витрати виробництва на окремих стадіях поглинаються на наступних по собівартості передачі напівфабрикатів. При цьому постійні витрати j -го структурного виробничого підрозділу трансформуються в змінні витрати $j+1$ -го підрозділу у вигляді витрат на заданий у виробництво ($j=1,2,\dots,n-1$).

На рис. 1а представлена загальна схема акумуляції витрат виробництва та їх трансформації при послідовних стадіях виробничого процесу.

Виробничу собівартість продукції j -го структурного підрозділу C_j можна представити як суму змінних C_{vj} і постійних витрат C_{fj} . У свою чергу, змінні витрати C_{vj} включають перехідні витрати по собівартості передачі матеріалів і напівфабрикатів з $j-1$ -го виробничого підрозділу C_{j-1} і додаткові m_j – витрати купівельних напівфабрикатів, допоміжних та інших матеріалів. Крім того, до складу змінних витрат включаються власні витрати підрозділу (C_{vcobj}).

Залежність витрат C_n і виручки Q_p від обсягів виробництва Q_n представлена на рис. 1-б. Даний вид аналізу взаємозв'язку «витрати–обсяг–прибуток» – один з найбільш ефективних засобів планування і прогнозування діяльності підприємства. Він допомагає керівникам підприємств виявити оптимальні пропорції між перемінними і постійними витратами,

ціною й обсягом реалізації. Економісти, аудитори, експерти та консультанти, використовуючи даний метод, можуть дати більш глибоку оцінку результатів діяльності підприємства і точніше обґрунтувати рекомендації для поліпшення роботи підприємства. Такий аналіз на практиці іноді називають аналізом точки беззбитковості. Точка беззбитковості, при якій виручка і обсяг виробництва підприємства забезпечують покриття всіх витрат і нульовий прибуток, називають також «критичною» або «мертвою», чи точкою «рівноваги» [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

З урахуванням прийнятих позначень виробничу собівартість продукції j -го структурного підрозділу можна представити у вигляді:

$$C_j = C_{j-1} + C_{vcobj} + C_{fj}. \quad (1)$$

Перехідні та додаткові витрати відображаються в заданому виробництві, а власні – втрати і відходи металу, а також у витратах по переділу.

Для першого підрозділу в технологічному ланцюгу виробництва продукції C_{j-1} являє витрати вихідних матеріальних ресурсів m_0 .

Виходячи з формули 1, приріст змінних витрат j -го структурного підрозділу щодо $j-1$ -го визначається за виразом:

$$\Delta C_{vj} = C_{vj} - C_{vj-1} = C_{vcobj} + C_{fj-1}. \quad (2)$$

Загальний приріст змінних витрат ΔC_{v0} буде дорівнює:

$$\Delta C_{v0} = \sum_1^n \Delta C_{vj} = C_{vn} - m_0. \quad (3)$$

Внесок j -го структурного підрозділу змінні витрати C_{vj} , зменшених на суму первинних матеріальних витрат m_0 , можна визначити за допомогою коефіцієнта:

$$K_{vj} = \frac{\Delta C_{vj}}{C_{vn} - m_0}. \quad (4)$$

Встановлені значення коефіцієнта можуть бути використані для визначення внутрішньозаводських розрахункових цін.

Якщо цех, розташовуючи резерви виробничих потужностей, поряд з випуском напівфабрикатів для наступних цехів, виробляє товарну продукцію, то вираз (2.2) прийме вигляд:

$$\Delta C'_{vj} = C_{vcobj} + C_{fj-1} + C_{vcobj}^T. \quad (5)$$

де C_{vcobj}^T – власні змінні витрати у собівартості товарної продукції j -го структурного підрозділу; а сума $C_{vcobj} + C_{fj-1}$ – приріст змінних витрат у собівартості продукції j -го підрозділу, переданих іншим цехам.

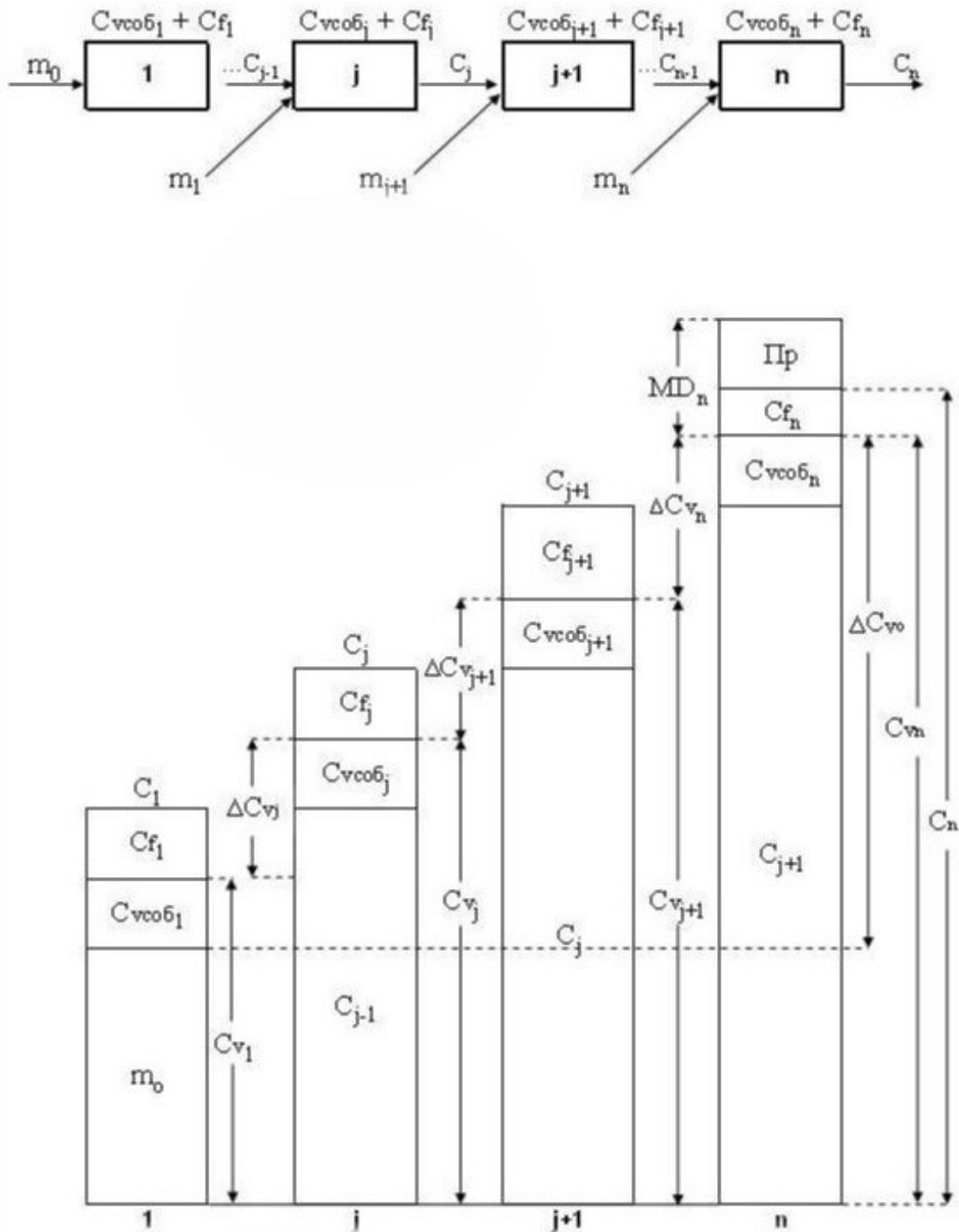

Рис. 1 (а, б). Логістична схема акумуляції і трансформації витрат при послідовних стадіях виробничого процесу [розроблено автором]

При цьому загальний приріст змінних витрат складе:

$$\Delta C'_{v0} = C_{vn} + \sum_{j=1}^{m-1} C_{vcoбj}^T - m_0, \quad (6)$$

а внесок j-го структурного підрозділу змінні витрати підприємства буде визначатися за виразом:

$$K_{vj} = \frac{\Delta C'_{vj}}{\Delta C'_{v0}}. \quad (7)$$

Виходячи з даних наведених вище собівартість виробництва продукції в замикаючому підрозділі можна представити у вигляді виразу:

$$C_n = m_0 + \sum_1^n C_{vcoбj} + \sum_1^{n-1} C_{fj} + C_{fn}. \quad (8)$$

Питома маржинальний прибуток визначається як різниця між оптовою ціною підприємства і змінними витратами. З урахуванням виразу (2.8) питома маржинальний прибуток визначається за виразом:

$$MD_n = \text{Ц} - C_{vn} = \text{Ц} - m_0 - \sum_1^n C_{vcoбj} - \sum_1^{n-1} C_{fj} \quad (9)$$

Вплив j -го структурного підрозділу на зниження маржинального прибутку підприємства визначається внеском кожного підрозділу:

$$\Delta MD_j = (C_{vn} - m_0) \cdot K_{vj}, \quad j = 1, \dots, n-1. \quad (10)$$

При цьому:

$$MD_n = CMD_j - (C_{vn} - m_0) \cdot \sum_1^n K_{vj}, \quad j = 1, \dots, n. \quad (11)$$

де CMD_j – спряжений маржинальний прибуток j -го структурного підрозділу, визначається як $\text{Ц} - C_{vj}$.

Критичний обсяг виробництва розраховуємо за виразом:

$$Q_{кр} = \frac{Sf_n}{\text{Ц} - C_{vn}} \quad (12)$$

або з урахуванням виразу (9):

$$Q_{кр} = \frac{Sf_n}{\text{Ц} - m_0 - \sum_1^n C_{vcoбj} - \sum_1^{n-1} C_{fj}}, \quad (13)$$

де Sf_n – постійні витрати на весь обсяг виробленої продукції.

Трансфертні ціни на продукцію, передану з цеху в цех можуть бути визначені або на базі тільки прямих змінних витрат $C_{vj} + Pr_j$, або на основі повного врахування витрат $C_j + Pr_j$. Перший підхід відповідає основним принципам і змісту системи «директ-костинг»; другий – забезпечує кореспонденцію з визначенням оптових цін підприємства на товарну продукцію, що відповідає прийнятій в даний час на вітчизняних підприємствах системи обліку витрат виробничих підрозділів і єдність методичних підходів до визначення показників ефективності діяльності виробничих підрозділів і підприємства в цілому [1; 5].

ВИСНОВКИ

Застосування викладених підходів дозволить вирішити наступні завдання виробничої логістики:

1. Визначення змінних витрат виробництва продукції в кожному структурному підрозділі умови за-

безпечення беззбиткової роботи кожного структурного підрозділу та підприємства в цілому.

2. Визначення трансфертних цін на напівфабрикати власного виробництва.

3. На підставі визначення трансфертних цін, розрахунок прибутку кожного структурного підрозділу.

4. Визначення оптимальної програми випуску та реалізації продукції.

Наведений перелік вирішуваних логістичних завдань може бути розширений при подальшій декомпозиції цехових центрів витрат.

Логістичні рішення по відношенню до фактору ціноутворення зазвичай мають прямиий вплив на досягнення підприємством стратегічних цілей, поставлених керівництвом з умов, що диктуються конкурентним середовищем. Цілеспрямоване управління механізмом «витрати – ціна», оперативна зміна їх співвідношення при мінливих умовах господарювання дозволить збільшити потенціал формування прибутку підприємства.

Список використаних джерел

1. Головацька С.І. Методичний інструментарій трансфертного ціноутворення у системі управління витратами підприємства. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Вип. 6(110). Львів, 2014. С. 75–84.

2. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебный комплекс для студентов вузов. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 1423 с.

3. Ільченко А.В. Методи управління затратами производства металлопродукции Институт экономики промышленности. Донецк: ИЭП НАН Украины, 2005. 72 с.

4. Моисеева Н.К. Экономические основы логистики. URL: <http://www.xcomp.biz/ekonomicheskije-osnovy-logistiki-moiseeva> (дата звернення: 05.06.2018).

5. Нападовська Л.В. Управлінський облік: [підручник для вузів]. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 648 с.

References

1. Golovatskaya S.I. Methodical tool for transfer pricing in the enterprise cost management system. Socio-economic problems of the modern period of Ukraine. Issue 6 (110). Lviv, 2014. pp. 75-84 (in Ukrainian)

2. Drury K. Management and production accounting: a training complex for university students. Moscow: UNITI-DANA, 2012. 1423 p. (in Russian)

3. Ilchenko A.V. Methods of managing costs of metal production. Institute of Industrial Economics. Donetsk: IEP NAN of Ukraine, 2005. 72 p. (in Russian)

4. Moiseeva N.K. Economic principles of logistics. URL: <http://www.xcomp.biz/ekonomicheskije-osnovy-logistiki-moiseeva> (application date: 05/06/2018). (in Russian)

5. Napadovskaya L.V. Management accounting: [textbook for universities]. Kyiv. nats Trade.-ekon.un-t, 2010. 648 p. (in Ukrainian)